

KÖRKÉP A KÜLFÖLDÖN DOLGOZÓ MAGYAROKRÓL

Az újrakezdett élet lehetőségei

Nagy-Britannia, Németország, Ausztria, Írország: ezek azok az európai országok, amelyek leginkább kedveltek a szaktudással rendelkező magyar munkavállalók körében. Az újrakezdés még nyelvtudással és szakértelemmel is embert próbáló feladat, mindezek nélkül pedig a magyar vendégmunkásokra Európa országaiban sanyarú sors vár. Legtöbb megszólalónk ma már sikeresen boldogul Nyugat-Európában, de ehhez hosszú évek megfeszített munkájára volt szükség.

Míg Írországból csak pár ezer magyar dolgozik, addig Nagy-Britanniában, Németországban és Ausztriában – vitatott becslések szerint – már több százezerre tehető azoknak az egészségügyi dolgozóknak, vendéglátósoknak, építőipari és gépészeti szakmunkásoknak a száma, akik a külföldi munkaerőpiacokon próbálnak boldogulni. A legtöbben közülük fenntartják magyarországi életvitelüket is, de sokan vannak olyanok, akik családjukkal együtt le is telepedtek a munkaadó országokban.

Villanszerelőként Bécsben

Négy éve dolgozik Bécsben *B. Ádám* villanszerelő. Ma már 2000 eurót keres, szakmailag magabiztossá vált, a német nyelvet felsőfokon beszéli, az osztrákok befogadták, és nem mellesleg sikerült kilépnie az itthoni munkanélküli létből, ám hosszú és rögös út vezetett ideig.

Története bizonyos szempontból mesebe illő. Egy 22 éves fiatalember kapcsolatok, lakhatási lehetőség és biztos egzisztenciális kilátások nélkül nagyapja kölcsönként autójával elindult egy Jász-Nagykun-Szolnok megyei településről az osztrák fővárosba, mert boldogulni szeretett volna, megmutatni, hogy mire képes. Érettségije volt, németül elég jól beszélt, de az alföldi településen, ahol élt, nem volt számára biztos munkalehetőség. A szomszéd városban építkezésen segédmunkásként dolgozott, majd benzinkútnál, de nem találta meg a számítását. Ekkor már sokszor eszébe jutott a külföldi munkavállalás lehetősége, de még erősen kötődött az itthon élő övéhez. A munkaügyi központ 12 hónapos villanszerelői képzést ajánlott, havi 40 ezer forint tanulmányi támogatással, így hát belevágott. Nem számított azonban arra, hogy frissen végzett villanszerelőként sem fordul majd jobbra a sorsa.

– A kunhegyesi benzinkúton dolgoztam, végzettségemnek megfelelő munkát nem kaptam – emlékszik vissza a kezdetekre a 26 éves fiatalember. Tisztában voltam azzal, hogy az egyéves gyorsított képzésen csak a szakmai alapokat sikerült elsajátítanom. Gyakran érdeklődtem betérő ismerőseimtől, tudnak-e segíteni? Így szereztem tudomást arról, hogy Ausztriában munkavállalókat keresnek az építőiparban. Nem tétováztam sokáig, szabadnapot kértem, és elmentem egy állásinterjúra. Nem sokkal később már Bécsben dolgoztam mint villanszerelő-segéd.

Mint mondja, a kezdet nem volt könnyű: gyorsan kellett döntéseket hozni, szállást találni, beilleszkedni egy idegen munkakörnyezetbe. Szerbekkel, osztrákokkal, bolgárokkal, magyarokkal került egy csapatba. Azóta eltelt négy év, ma már önállóan dolgozik villanszerelőként.

A munkakörülmények immár azonosak az osztrák munkavállalókéval. Havi 170 órát dolgoznak, nagyon ritka a hétvégi munkavégzés, munkaruhát és cipőt kapnak, napidíjat az étkezésre, veszélyes és az átlagnál piszkosabb munka esetén pedig pótlékot. A bruttó fizetésből mintegy 30 százalékot vonnak le, ez fedezi az adó-, a társadalombiztosítási és egyéb szociális kötelezettségeket.

Ezenfelül jár a 13. és a 14. havi fizetés, és számíthatnak egy 15. havi juttatásra is, ami egy hónapi bérnek megfelelő adó-visszatérítés. A munkaadó osztrák cégnek sok az állami megrendelése, dolgoztak már a belügyminisztériumban, felújították régi bérház vagy éppen ötcsilagos szálloda villamos hálózatát.

Ádám jelenleg is Magyarországon él, hárman bérelnek Sopronban egy 65 négyzetméteres lakást 90 ezer forintért. Naponta utaznak Bécsbe, az út mintegy másfél óra, de az utazási költségeket a cég kifizeti. Egyelőre nem szeretne Ausztriába költözni, mint mondja, az utóbbi

időben egyre több a távoli országokból érkező betelepülő, nem feltétlenül érzi a várost és környékét biztonságosnak. Nem magát félti, inkább a barátját, akivel közösen bérelnek a soproni lakást.

– Nem jöttem volna el otthonról, ha találok a lakóhelyemen jól fizető állást, de ma már elégedett vagyok a helyzetemmel, a következő öt évben nem tervezek változtatást, úgy érzem, itt megbecsülnek. Gondolok a távolabbi jövőre is, 15 éves munkaviszony után az osztrák állam nyugdíj-kiegészítést fizet a munkavállalóinak, ezzel támogatja az egyéni befizetéseket.

Szállodaüzemeltetés Ausztriában

Személyes tapasztalatokkal rendelkezik az osztrák munkaerőpiacról *Vörös Béla*, a tapolcai székhelyű Vállalkozók Területi Ipartestületének elnöke. Hazai számítástechnikai vállalkozása mellett egy ideig Ausztriában is volt szállodaüzemeltetési érdeklődése. Külföldi vállalkozásának engedélyeztetését napok alatt elintézte, az egyszerűsített ügyintézés ugyanis gördülékenyen működött. Másfél év után azonban döntenie kellett. Mivel nem tudott napi rendszerességgel az osztrák üzlettel foglalkozni, megszüntette kinti vállalkozását, és visszatért a magyar munkaerőpiacra. 1992 óta a Balaton Elektronika Kft. ügyvezetője, 2015-ben pedig az IPOSZ alelnökének is megválasztották.

– A tapolcai régióban és az Ipartestületek Országos Szövetségénél is azon dolgozunk, hogy a hazai adminisztrációs és jogi környezet, valamint a várható költségek ne elriasszák, hanem itthon tartsák vagy hazacsábítsák a külföldre szakadt vállalkozóinkat – tájékoztat Vörös Béla. A magyar munkaerő elvándorlása 2006 tájékorán kezdődött, de ebben az időszak-

VÖRÖS BÉLA: Tapolca környékén az elmúlt egy évtizedben a szakmunkások körülbelül 10 százaléka hagyta el az országot

KÁROLYI GYULA: Vállalkozásunkat itthon üzemeltetjük, itthon fizetjük a járulékokat és adókat, egyedül a 20 százalékos áfa megy az osztrák államkasszába

SZUETTA LÁSZLÓ: Én Németországban tanultam meg igényesen dolgozni! Magas szintűek a szakmai elvárások, precízen kell elvégezni a munkát, kötöttek a pihenőidők és ennek betartását szigorúan ellenőrzik is

ban még nem volt tömeges. A folyamat 2011-ben gyorsult fel, miután enyhültek a korábban igen szigorú uniós munkavállalási szabályozások. Egy sajátos munkaerő-vándorlás indult el ekkor. Míg a nyugat-magyarországiak az Európai Unió fejlettebb országaiban próbálták szerencsét, a Kelet-magyarországi dolgozók a nyugati régiókban kezdtek munkát vállalni. – Tapolca környékén az elmúlt egy évtizedben a szakmunkások körülbelül 10 százaléka hagyta el az országot, sokan közülük egyéni vállalkozók, és egy-két főnek munkát adó kisvállalkozók. Az itthon maradtak közül sok a gyenge szakember, a minőségi munkát végzők pedig nem tudják tartani a határidőket. Saját helyi felmérésünk szerint a fiatalok 80-90 százaléka nem tervez itthoni vállalkozásalapítást. Szerencsére az utóbbi egy-két évben támogatóbbá vált a hatósági ügyintézés, egy-egy mulasztás esetén nem bírságnak azonnal, hanem figyelmeztetik a vállalkozót, és határidőt szabnak a hiba kijavítására. Az ilyen intézkedések bevezetésével remélhetőleg a jövőben csökkenni fog a megszüntetett cégek száma.

Bérszámfejtőként Londonban

Nem anyagi okokból hagyta el Magyarországot Kiss Sylvia, aki évek óta külföldön él. Itthon nem volt lehetősége magas szintű angolnyelv-tudását kama-

toztatni, és miután két évig élt Írországban, végül Angliában telepedett le. Úgy érzi, a szigetországban nyitottabbak, elégedettebbek az emberek, sokkal kevesebbet panaszkodnak, egyszóval egészen más a mentalitás.

– Szeretek itt élni, és itt is tervezem az életemet – meséli a fiatal HR-Koordinátor, aki a bérszámfejtés területén dolgozik. – Úgy látom, hogy a honvágymű miatt sokan pár év múlva végleg hazamennek, de én otthon érzem itt magam, fiatalkorom óta önállóan élek, önfenntartó vagyok. Ma-idenheadben, Berkshire megyében lakom, Londontól mintegy 40 km-re, ahol tagja vagyok a kint élő magyarok közösségének is. Honfitársaimmal együtt úgy gondolom, hogy aki becsületesen dolgozik Nagy-Britanniában, és eleget tesz fizetési kötelezettségeinek, annak nem lesz problémája a BREXIT után sem.

Úgy érzi, nem korrekt a magyarországi bérekhez hasonlítani az angliait. Külföldön is ugyanúgy kell adót, biztosítást fizetni, és igen magasak a lakhatási költségek is. Angliában a megélhetés nagyon drága, természetesen tehát, hogy ennek megfelelő a bérek színvonala is. Egy egyszobás lakás havi bérleti díja 900 font + rezszi (320 000 Ft + rezszi), és egyetlen szoba ára is 450-800 font között mozog London környékén).

Ha valaki feljebb szeretne jutni a ranglétrán – folytatja a pénzügyi szakember, komoly önfejlesztésre, tanulásra van szükség. Az otthoni iskolai végzettség itt önmagában nem elég. Brit munka-

erőpiaci tapasztalatokat kell szerezni a boldoguláshoz. Én is folyamatosan képezem magam, iskolába járok, rengeteget olvasok.

Egyetért a britekkel abban, hogy a segélyen élők ott-tartózkodása hátrányosan befolyásolja a külföldi munkavállalókról kialakult képet, és erősíti az előítéleteket. Ugyanakkor az is igaz, hogy a szigetországnak szüksége van az Európa más országaiból érkező munkavállalókra, ugyanis vannak olyan munkakörök, melyeket az alacsony bérezés miatt a brit állampolgárok nem vállalnak el. Ha mindenkit viszsza kell küldeni az anyaországba, számos idegenforgalmi vagy éppen építőipari cég csődbe menne. Angliában a szakmai oktatás színvonala nem kifejezetten magas. Így sok szakdolgozóra van szükségük, hiszen kétkézi munka nélkül az élet megbénulna minden uniós országban!

Sopronból Ausztriába

Fiaival vezeti családi vállalkozását Károlyi Gyula aranykoszorús kőfaragómester, akit a szakma tavaly „Kődiplomával” jutalmazott. A kőfaragást a 70-es években apósától tanulta. Kezdetben csak betűket vésett, de hamar megszerette a hivatást, szakmunkás-, majd mestervizsgát is tett, és 1978-ban önálló iparosként kezdett el dolgozni. Ma már nagyon széles a cég palettája, a sírkövek készítése mellett belsőépítészeti munkákat is végeznek, parkányok, kandelabók, lépcsők, teraszok építését vállalják, konyhapultokat alakítanak ki nemeskőből. Az osztrák piacra már a 80-as években is szállítottak, de akkor még számos akadállyal kellett megküzdeniük. Szigorú és bürokratikus volt a határátléptetés, sok és túlságosan alapos az ellenőrzés. Az uniós csatlakozás után azonban javult a helyzet.

– Nyitnunk kellett, ki kellett lépünk az európai piacra, hogy ellensúlyozni tudjuk a beszűkült itthoni lehetőségeket – idézi fel a 90-es évek eseményeit Károlyi Gyula, aki egyúttal a Sopron és Vidéke Ipartestület elnöke. – Soproni üzemünkben ma már 60 százalékból osztrák piacra termelünk, vannak német megbízásaink is, a többi magyar megrendelés. A cégnek öt alkalmazottja van, és két kisebb magyarországi vállalkozás is rajtunk keresztül kap munkát. Vállalkozásunkat itthon üzemeltetjük, itthon fizetjük a járulékokat és adókat, egyedül a 20 százalékos áfa megy az osztrák államkasszába. A kinti vállalkozás működ-

tetése nem okoz gondot, lévén az osztrák jogi környezet átláthatóbb, a szabályozások életszerűbbek, az adminisztráció egyszerűbb, mint Magyarországon. Egy garanciákkal rendelkező cég könnyített feltételek mellett vehet fel kisvállalkozói hiteleket.

Mint mondja, a magyar megrendelők általában bizalmatlanabbak, esetükben sokkal nagyobb az érzékenység, mint a német nyelvterületeken. A külföldi piacra úgy tudtak betörni, hogy mindig pontosan dolgoztak, korrekt áron, folyamatosan figyelve a minőségre. Hangsúlyozza: a határidőket az első megbeszéléstől az utolsó találkozóig be kell tartani. A német nyelv ismerete alapfeltétel, ennek hiányában nem lehet boldogulni Ausztriában. És fontos a folyamatos technológiai fejlesztés is, hogy megnyerjék a főleg helyi erővel dolgoztató igényes osztrák és német megrendelők bizalmát.

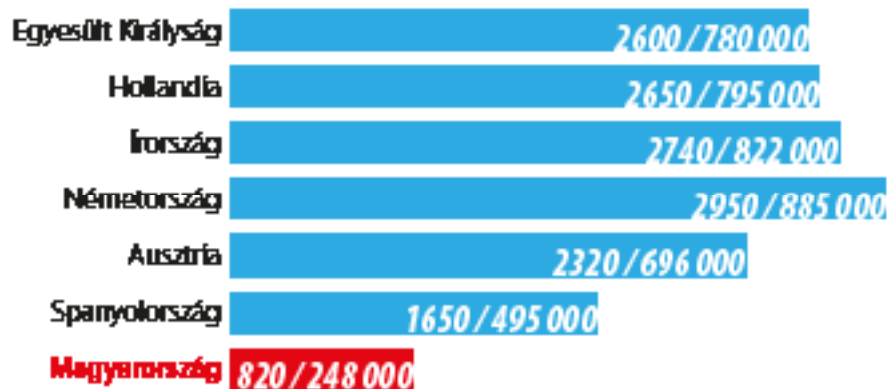
– Mi nem csupán a munkát végezzük el, hanem sokéves szakmai tapasztalat alapján tanácsokkal is ellátjuk a megrendelőket egy-egy konyhapult, lépcső, sírkő kiválasztásánál. Figyelünk az ügyfél kívánságaira, ennek is köszönhető, hogy nagyon sok visszatérő vásárlónk van, akik 5-10 év múlva is ragaszkodnak munkánkhoz, és ajánlanak bennünket másoknak is. Azt hiszem, ennél nagyobb elismerésre nincs is szükség! Ipartestületi jelszavunk: „A mesterség szeretete az iparos becsülete!”

Szobafestőként Németországban

Már a rendszerváltozás után is sokan próbálták ki magukat a külföldi, főleg német és osztrák munkaerőpiacon. A kilencvenes években hosszú ideig Németországban, Münchenben és Mannheimben dolgozott Szuetta László „ezermester”, egyéni vállalkozó. Szakképzettségét tekintve szobafestő, de jóformán mindenhez ért. Szintén egyéni vállalkozó kollégáival közösen szívesen vállalnak teljes körű lakásfelújítást. A szakember vidéken is dolgozik, munkát soha nem utasít vissza. Több mint negyvenéves munkatapasztalattal rendelkezik.

– Pénzt akartam keresni, és a kalandvágy is fűtött, ezért jelentkeztem németországi munkára – meséli Szuetta László. – Egy munkaközvetítő cégen keresztül először 17 hónapot töltöttem ott, de rövidebb-hosszabb időre később is kijártam. Munkásszállón vagy a munkaadó cég által biztosított lakásokban laktunk

Átlagbérek Európában (2015, euróban, forintban)

normális körülmények között, havonta jártunk haza.

Általában bérlakásokat újítottak fel, de dolgoztak új építésű ingatlanokban is. Hetente kaptak fizetést, háromszor-négy-szer annyit kerestek, mint idehaza, de nem napi nyolc órában dolgoztak, és gyakori volt a hétvégi munkavégzés is. Ahhoz, hogy pénzt tudjanak hazahozni, spórolni kellett, nem élhettek nagy lábon.

– Én Németországban tanultam meg igényesen dolgozni! Magas szintűek a szakmai elvárások, precízen kell elvégezni a munkát, kötöttek a pihenőidők, és ennek betartását szigorúan ellenőrzik is. Nagyon erős a munkafegyelem. Tudni kell csapatban dolgozni, tisztelni a másik munkáját, hiszen egymásra vagyunk utalva. Ha egy munkavállaló nem felel meg a követelményeknek, azonnal megválnak tőle. A magyar szaktudást tisztelik külföldön, az én ágazatomban egy munkavállaló összetett ismeretekkel rendelkezik, hiszen szobafestő, mázoló, tapétázó, glettelő is egyben. Európa más országaiban a szakosodás, a specializálódás a jellemző.

Aztán mégis hazajött, mert honvágya volt. Egy idő után nagyon hiányzott az otthon, a család, a barátok. Mint mondja, ha valaki hosszabb időt tölt el külföldön, bár több pénzt keres, előbb-utóbb biztosan sérül a magánélete. Németországban folyamatosan kívülállónak érezte magát, a munkáját elismerték ugyan, de mindig idegen maradt. Szétszakított élet a külföldi munkavállaló!

A szakember szerint sokan ma is azért mennek el a német építőiparba dolgozni, mert itthon rengeteg a körbetartozás, a dolgozók gyakran hiába várják a munkabéruket, a fővállalkozók nem fizetik ki azt. Sajnos ezen a téren az elmúlt 20

évben nem sokat változott a helyzet. Jó dolog, hogy ettől az évtől megemelt bért kaphatnak a szakmunkások, de a szakember úgy látja, hogy a munkaadók inkább segédmunkásként vagy részmunkaidőben alkalmazzák a munkavállalókat, mert a garantált bérminimumot vagy nem tudják, vagy nem akarják kifizetni. Sokan kénytelenek feketén dolgozni.

– Én itthon óránként 1000-2000 forintot tudok keresni, mindig van munkám, de oda is figyelek a minőségre. Katás egyéni vállalkozó vagyok, örültem az éves bevételi értékhatár duplájára emelésének, de kiderült, hogy nyolcmillió forint felett már megszűnik az alanyi áfa-mentesség, és szaporodnak az adminisztrációs terhek is.

Kulcskérdés a biztonság

A fiatalok egyharmada a jobb megélhetés reményében vállalná a külföldi munkát és tanulást, és ezért hosszabb-rövidebb időre el is költözne az országból – derül ki a kormány megbízásából készült Magyar Ifjúság 2016 című tanulmányából. A dolgozat nyolcezer Magyarországon, és négyezer határainkon túl élő 15–29 év közötti fiatal megkérdezésével készült.

A felmérésben részt vevők 22 százaléka megelégedne havi nettó 150 ezer forintnál is kevesebb bérrel, és 52 százalékuk sem kérne többet 200 ezer forintnál, ha biztos állást találna. Azon 30 év alattiak esetében pedig, akik mobilnak mondhatók, mintegy 50 százalékos a külföldre település szándéka, és amennyiben elhagyná hazáját, nem is települne vissza! Ezeknek a munkavállalóknak a hiányát azonban drámaian megérezné a már most is munkaerőhiánnyal küzdő magyar gazdaság.

Szabó Judit